

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1066

av Betty Malmberg (M)

Värdefull åkermark bör skyddas bättre

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värdefull åkermark snarast bör ges ökat skydd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att markens avkastningsförmåga i högre grad ska beaktas vid beslut om exploatering av åkermark för andra ändamål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglerna om skydd mot exploatering av värdefull åkermark för andra ändamål bör ses över.

Motivering

Åkermark är en knapp naturresurs som i allt högre grad går hopplöst förlorad och slutar användas för produktion av råvaror till mat och energi. Vägar, industrier och skogsplantering tar över och ersätter bördiga marker som brukats i generationer. Bara i Skånes och Hallands län har mer än 13 000 ha åkermark försvunnit sedan 1970-talet och sett till länens översiktsplaner väntas lika mycket till försvinna de närmaste 20 åren. Trenden är likartad i övriga Sverige. De senaste 10 åren har 4 % av åkermarken försvunnit. Men det är också intressant att se vilken typ av åkermark som försvinner. År 2010 var det nämligen 7 % av spannmålsarealen som försvann medan vallarealen ökade med 2 %. Detta är en mycket oroväckande utveckling.

2013 fick Jordbruksverket i uppdrag av alliansregeringen att titta närmare på utvecklingen. Uppdraget slutfördes vid årsskiftet och visar bland annat att det idag exploateras ungefär 600–700 hektar jordbruksmark om året för bebyggelse och

anläggningar i Sverige. Vidare pekar enkätsvaren i gjord utredning på att exploateringen kommer att fortsätta och att ytterligare mellan 2 200 och 7 700 hektar kommer tas i anspråk fram till år 2020, om dagens förhållanden kvarstår.

Forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet har uttryckt oro för den rådande utvecklingen, en oro som regeringen bör ta på allvar precis som man gjort i våra grannländer där kommunerna åläggs att kartlägga den lokala jordbruksnäringens förutsättningar och möjligheter.

I miljöbalkens 6 kap. finns ett regelverk för miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) och dess utformning. Där finns beskrivet när en MKB ska göras och vad den ska beakta. Regelverket är relativt detaljerat gällande vad som måste beaktas men nämner inte eventuell minskad möjlighet att i framtiden producera råvaror för livsmedel eller energi på marken. Detta är olyckligt, och rimligtvis borde markens betydelse för livsmedels- eller energiproduktion beaktas mer då den är av vital betydelse för framtiden. Dessutom bör det tydligare framgå att vid exploatering av jordbruksmark för andra ändamål ska markens avkastningsförmåga beaktas.

Det leder i sin tur till att man i första hand bör välja att exploatera icke-jordbruksmark och i andra hand, om så är nödvändigt, alltid välja den mark med lägst avkastning som står till buds. Detta beror på den framtida stora efterfrågan på livsmedel som befolkningsökning och ökad levnadsstandard kommer att leda till, samt som en konsekvens vid fortsatt omställning till ekologisk produktion, eftersom den typen av produktion ger lägre avkastning. Likaså kräver den pågående omställningen från fossil energi till bioenergi att åkermarkens betydelse uppmärksammas bättre.

Det borde därvid vara självklart att produktion av mat och energi ska ges en större betydelse och vikt än de flesta alternativa användningar av marken.

Åtskilliga hektar högproduktiv mark av våra bästa åkerjordar exploateras alltså varje år. Hur kommunerna hanterar frågan om exploatering av värdefull åkermark är därför mycket viktigt att följa upp. I maj 2009 presenterades Miljöprocessutredningen. Utredningen framförde att reglerna som gäller skyddet mot exploatering av värdefull jordbruksmark för andra ändamål bör ses över och föreslog dessutom en skärpt kontroll av tillämpningen av dessa regler.

Det är ett förslag som sammanfaller väl med intentionerna i denna motion och som nu också får stöd i Jordbruksverkets rapport (2013:35). De skriver bland annat: *Miljöprocessutredningens slutsats från 2009 var att lagstiftningen i MB 3:4 i sig skulle räcka som skydd för hushållningen med jordbruksmarken förutsatt att den tillämpades väl. Den här utredningen dokumenterar dock att lagstiftningen i MB 3:4, i allmänhet, inte tillämpas väl och att det därför kan finnas skäl till att möjliggöra tillsyn och stärka rådgivningen.*

Med hänvisning till ovanstående anser undertecknad att regeringen snarast måste vidta åtgärder i enlighet med intentionerna i denna motion så att värdefull jordbruksmark får ett ökat skydd i svensk lagstiftning.

Betty Malmberg (M)